

Gedő Ilka (1921-1985)

Zöld háttérű rózsakert, 1981

Olaj vászon 72 x 50 cm

Jelzés nélkül

A kereten hátul Gedő Ilka hagyatéki bélyegző

Kikiáltási ár: 750 000 Ft

Kiállítva:

- Gedő Ilka festőművész kiállítása, a Múcsarnok Dorottya Utcai Kiállítóterme, Budapest, 1982, 34. tétel
- Gedő Ilka (1921-1985) festőművész kiállítása, Művészteleni Galéria, Szentendre, 1985, 37. tétel
- Ilka Gedő (1921-1985) Retrospective and Memorial Exhibition of Drawings and Paintings Compass Gallery, Glasgow, 1985, 18. tétel
- Gedő Ilka retrospektív kiállítása, Múcsarnok, Budapest, 1987, a kiállított művek katalógusban szereplő felsorolásában 28. lapon szerepel a mű
- Ilka Gedő: Paintings, Pastels, Drawings 1932-1986, Third Eye Centre, Glasgow, 1989, 242. tétel
- Ilka Gedő (1921-1985) Retrospective Exhibition March 1 to March 31, Janos Gat Gallery, New York, 1994

Reprodukálva:

- A glasgow-i *Compass Gallery* meghívójának 6. oldalán,
- a *Múcsarnok Dorottya Utcai Kiállítóterme*-nek 1982. évi katalógusában (6. o.),
- a szentendrei *Művészteleni Galéria* 1985. évi katalógusában (6. o.),
- a glasgow-i *Third Eye Centre*-ben rendezett katalógus meghívóján,
- valamint a www.adam.hu/gedo honlapon.

Proveniencia:

- A művész gyermekei

Gedő Ilka pályája

Gedő Ilka 1921-ben született Budapesten. Már 1940 előtt grafikusként szerepelt az OMIKE kiállításain. A háború után készített önarcképei mesterkélttség nélküli önvizsgálatukkal keltik fel a néző figyelmét. Ezek a rajzok egyszerre idézik fel a fizikai valóságot és finom érzelmi érzékenységről tesznek tanúságot. Gedő Ilka 1949-ben úgy döntött, hogy abbahagyja a művészeti tevékenységet, és számos művét megsemmisítette. Ebben az időszakban kiterjedt művészetelméleti tanulmányokat folytatott. 1969-től 1985-ben bekövetkezett haláláig terjedő rendkívül intenzív, második alkotói korszakában Gedő Ilka legtöbb műve olajfestmény. Gedő Ilka műveit számos magyar és külföldi múzeum őrzi (British Museum, Kunstmuseum Düsseldorf, a New York-i Zsidómúzeum és az Israel Museum). (Ez utóbbi kettőben a művész alkotásai gyűjteményes kiállításon is szerepeltek.)

A Zöld háttérű rózsakert

Az 1981-ben keletkezett *Zöld háttérű rózsakert* az egymással szoros kapcsolatban álló rózsakert-sorozat és művirág-sorozat egyik legkiemelkedőbb alkotása. A kép szépségét a végsőkig kiérett - Pierre Bonnard színvilágára emlékeztető - színek fokozza, amely biztossággal mozog a meleg és hideg színek tartományában. Így lesz minden egyes Gedő-kép külön világ, amelyet a színeknek természetben nem látott, csak a művész által megalkotott harmóniája jellemez. Egyik kritikusa azonban jól látja: "Gedő Ilka már egy szétesett világra borítja nosztalgikusan fájdalmas színfátyolát, amelynek hideg és meleg kontrasztjai mindig valamilyen megnevezhetetlen szorongás tonalitása felé törekednek." (Mészáros F. István, 1996, 102.)

A festő alkotói módszerével kapcsolatban Gyetvai Ágnes kéziratban fennmaradt, összefoglaló értékelése megállapítja: "Bármennyire is idegenkedett Gedő Ilka elvben a nonfiguratív festészettől, műveinek alapsíkja az absztrakt festészet szabályszerűségei szerint épül fel. Minden egyes kép esetében hosszan kísérletezett, tervezett, írásban vázlatolt. 88 füzet van tele ilyen jegyzetekkel. Így építette fel a gyakran vízszintes és függőleges színsávokra osztott kompozíció harmóniáit és kontrapunktikáját. Nem keverte a színeket, hanem rétegenként hordta fel egymásra őket. Így jött létre az optikai színkeverés. Ettől szinte tárgyyszerűen megvastagodott az alapstruktúra, amely a *colour field painting* hatásaira emlékeztetően atmoszférikus, pszichikai kisugárzó erőt kölcsönöz a háttérnek. A képek színvilágához emellett szorosan hozzátartozik a színek szubjektív, szintén minden egyes mű esetében részletesen indokolt, kidolgozott és naplózott, költői szimbolikája. A műstruktúra második rétege az ábrázoló réteg. A képen gyakran kitépelt jegyzetlapot láthatunk, ami Gedő Ilkának arra a módszerére utal, hogy a legtöbb festményét korábban jegyzetfüzetbe gyűjtögetett apró vázlatok alapján készítette. A festői alapsíkot más-kor belső keret fogja körül annak jelképéül, hogy az alap « élő anyagi valóság », termőtalaj, placentaszerű képződmény, amelyből szervesen születnek a jelentésteli ábrák, virágok figurák."

Analógiák

Gedő Ilka a magyar művészet magányos alkotóinak egyike. Nem kötődik sem a magyar, sem az egyetemes művészet történetének avantgárd vagy tradicionális vonulataihoz, sőt példa nélküli alkotói módszere azt is lehetetlenné teszi, hogy életművét sikeresen vessük össze a művészettörténet formailag esetleg hasonló példáival. (György-Pataki-Szabó-Mészáros, 1997, 7. o.)

M.G.

